

Sygn. akt IV Ca 131/15

POSTANOWIENIE

Dnia 8 maja 2015r.

Sąd Okręgowy w (...) IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym :

Przewodniczący SSO Andrzej Jastrzębski

Sędziowie SO: Mariola Watemborska (spr.), Elżbieta Jaroszewicz

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Zadrożna

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2015 r., w S.

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) Spółki Akcyjnej w G.

z udziałem S. K.

o stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie służebności

na skutek apelacji uczestnika postępowania od postanowienia Sądu Rejonowego w (...) z dnia 31 października 2014 r. sygn. akt VI Ns 529/13

postanawia:

oddalić apelację.

Sygn. akt VI Ca 131/15

UZASADNIENIE

(...) S.A. w G. wniósł do Sądu Rejonowego w (...) Wydziału Zamiejscowego w B. wniosek o stwierdzenie, że (...) Spółka Akcyjna w G. nabyła z dniem 1.01.1997 r., przez zasiedzenie służebność obciążającą nieruchomości, składającą się z działek gruntu oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...), dla której prowadzona jest księga nieczysta (...), polegającą na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej poprzez utrzymywanie, eksploatawanie, konserwowanie i naprawianie urządzeń napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia 15 kV.

W toku postępowania zmodyfikował swoje stanowisko wskazując, że:

- początkową datą biegu okresu zasiedzenia był dzień 1.01.1977 r.,
- końcową datą biegu okresu zasiedzenia była data 2.01.1997 r.

Wnioskodawca wniósł przy tym o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu opisaną szczegółowo we wniosku.

Uczestnik postępowania Szczepan K. wniósł o oddalenie wniosku w całości oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania. Zwrócił uwagę na ustawę o zmianie ustawy kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw z dnia 30 maja 2008 r. (Dz. U. Nr 116, poz. 731), która wprowadziła z dniem 03 sierpnia 2008 r. do porządku prawnego nowe ograniczone prawo rzeczowe – służebność przesyłu. Brak było – zdaniem uczestnika

- możliwości zasiedzenia służebności przesyłu w przedmiotowej sprawie ze względu na niespełnienie przesłanki posiadania służebności przez nieprzerwany okres 20 bądź 30 lat, określony w treści art. 172 Kodeksu cywilnego.

Pełnomocnik uczestnika postępowania na ostatniej rozprawie w dniu 31. 10. 2014 r. podniósł zarzut przerwy zasiedzenia służebności.

Postanowieniem z dnia 31 października 2014 roku Sąd Rejonowy w (...) VI Zamiejscowy Wydział Cywilny w B. stwierdził (punkt 1 sentencji), iż przedsiębiorca energetyczny (...) S.A. w G. nabył przez zasiedzenie służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu, w złej wierze, polegającą na prawie do korzystania z nieruchomości obciążonej objętą księgą wieczystą nr (...) (działki ewidencyjne nr (...)), poprzez utrzymanie, konserwację, naprawę i eksploatację znajdujących się na niej urządzeń napowietrznej linii energetycznych średniego napięcia 15 kV (w tym odgałęzienia na działce ewidencyjnej nr (...)), stanowiących własność przedsiębiorcy energetycznego oraz na zezwoleniu mu na wejście i wjazd na nieruchomość obciążoną, w każdej chwili trwania służebności, w celu wykonania niezbędnych robót związanych z utrzymaniem, konserwacją, naprawą i eksploatacją znajdujących się na niej napowietrznej linii energetycznej średniego napięcia 15 kV, w szczególności sprzętem, w tym także ciężkim, przy czym zgodnie z opinią biegłego sądowego J. L. służebnością objęty został obszar:

a) działka ewidencyjna numer (...) - kontur numer(...) (oznaczenie konturu jak na załączniku graficznym numer 1 w skali 1:1000 do opinii) - wyznacza linia zamknięta oznaczona nr punktów: 24, 53, 54, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 55, 52, 47, 24; powierzchnia tego konturu wynosi 0,1331 ha; w konturze tym znajdują się dwa słupy pojedyncze linii napowietrznej elektroenergetycznej średniego napięcia 15 kV nr (...) N. (...) z 3-ma linkami nieizolowanymi; długość całkowita fragmentu tej linii w granicach działki wynosi 250,40 m; obszar pod linią jest terenem rolnym:

b) działka ewidencyjna numer (...) - kontur nr (...) (oznaczenie konturu jak na załączniku graficznym numer 2 w skali 1:1000 do opinii) - wyznacza linia zamknięta oznaczona nr punktów: 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 61; powierzchnia tego konturu wynosi 0,1560 ha; w konturze tym znajdują się dwa słupy pojedyncze linii napowietrznej elektroenergetycznej średniego napięcia 15 kV linii głównej (...) z 3-ma linkami nieizolowanymi oraz jeden słup, na którym jednocześnie znajduje się stacja transformatorowa (...); długość całkowita fragmentu tej linii w granicach działki wynosi 287,00 m; obszar pod linią jest terenem rolnym:

przy czym nabycie służebności nastąpiło w granicach działki ewidencyjnej numer:

- (...) – z dniem 1.01.2007 r.,
- (...) – z dniem 2.01.2007 r.

Nadto Sąd ustalił, iż wnioskodawca i uczestnik postępowania ponoszą we własnym zakresie koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie (punkt 2 sentencji).

Przedmiotowe orzeczenie zostało oparte na następujących ustaleniach. Uczestnik postępowania S. K. jest właścicielem nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...). W skład tej nieruchomości wchodzi obszary objęte działkami ewidencyjnymi nr (...).

Działka ewidencyjna nr (...) powstała z podziału działki ewidencyjnej (...), która wchodziła od samego początku w skład nieruchomości objętej ww. księgą wieczystą, która założona została we wrześniu 1948 r.

Od tego czasu, aż do zamknięcia rozprawy nieprzerwanie stanowiła własność osób fizycznych, w tym do uczestnika postępowania włącznie.

Obszar objęty działką ewidencyjną nr (...) wszedł w skład nieruchomości, dla której założona została księga wieczysta nr (...) w dniu 18. 09. 1990 r. W jej skład weszła działka ewidencyjna nr (...). Wpisu dokonano na podstawie aktu

własności ziemi z dnia 30. 12. 1972 r., co oznaczało, iż od dnia 04. 11. 1971 r. stała się własnością W. P. na skutek posiadania przez okres poprzedzający tę datę, wymagany ustawą na podstawie art. 1, 8 i 12 ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych. Następnie umową notarialną z dnia 22. 09. 1999 r. W. P. oraz S. P. zbyli notarialną umowa kupna – sprzedaży nieruchomości objętą działką ewidencyjną nr (...) bezpośrednim poprzednikiem prawnym uczestnika postępowania G. i A. K., a ci z kolei złożyli wniosek o odłączenie nabytego gruntu, objętego działką ewidencyjną z nr (...), z księgi wieczystej nr (...) i przyłączenie jej do księgi wieczystej nr (...). Wniosek ten został uwzględniony. Od dnia 04. 11. 1971 r., aż do zamknięcia rozprawy nieprzerwanie stanowiła własność osób fizycznych w tym do uczestnika postępowania włącznie.

W okresie powojennym – co jest faktem powszechnie znanym – wprowadzono w Polsce ustrój polityczno-gospodarczy zwany ustrojem socjalistycznym, który funkcjonował do 1989 r., gdy rozpoczęły się reformy o charakterze rynkowym, poczynając od zniesienia szeregu koncesji oraz od dnia 01.02.1989r., od kiedy przedsiębiorstwa państwowe uzyskały zdolność nabywania mienia we własnym imieniu i na własną rzecz. Ustrój ten cechowała przede wszystkim gospodarka oparta na dominującej własności Skarbu Państwa. W tym okresie status przedsiębiorstw uregulowany został w następujący sposób:

- w dniu 28 października 1950 r. wszedł w życie dekret z dnia 26 października 1950 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz.U.1950.49.439 ze zm., tj. Dz. U. z 1960 r. Nr 18, poz. 111),
- z dniem 1 października 1981 r. weszła w życie ustawa z dnia z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz.U.1981.24.12 ze zm.).

Te akty prawne dotyczyły ogółu przedsiębiorstw państwowych tym energetycznych.

W dalszej części rozważań Sąd wskazał, że na mocy dekretu z dnia 3 stycznia 1947 roku powołane zostało Ministerstwo Przemysłu i Handlu, które objęło swą działalnością 16 centralnych zarządów przemysłowych działających do końca 1946 roku na prawach departamentów branżowych, a od 1 stycznia 1947 roku przekształconych w przedsiębiorstwa państwowe. Bezpośrednie niższym szczeblem w tej hierarchii były Zjednoczenia. W energetyce Zjednoczenia były wielozakładowymi przedsiębiorstwami państwowymi, posiadającymi osobowość prawną. Zgodnie z ustawą z dnia 4 lipca 1947 roku, zjednoczeniom energetycznym podporządkowano wszystkie zakłady energetyczne położone na terenie danego okręgu energetycznego bez względu na to czyją były własnością, z wyjątkiem zakładów nie zbywających zawodowo energii elektrycznej i zakładów nie związanych z państwową lub okręgową siecią elektryczną. Rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 20 lipca 1948 roku, obszar państwa podzielony został na 14 okręgów energetycznych. Wydane w tym samym okresie, a mianowicie 5 czerwca 1948 roku rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w sprawie uprawnień Zjednoczeń (...) oraz trybie i sposobie przejmowania przez te zjednoczenia zakładów, spowodowało przejęcie przez energetykę zawodową wszystkich zakładów energetycznych od organizacji samorządowych i spółdzielczych.

Na początku 1951 roku dokonano nowego podziału kraju na okręgi energetyczne. Zamiast istniejących dotychczas 14 Zjednoczeń (...) - utworzono 6 okręgów. Na początku 1953 roku uzyskały one osobowość prawną stając się przedsiębiorstwami państwowymi na pełnym rozrachunku gospodarczym. Ministerstwu (...) nadane zostały szerokie uprawnienia do nadzoru nad elektrowniami przemysłowymi w zakresie dysponowania mocą i produkcją.

Dnia 1 stycznia 1959 roku Zakłady (...) okręgów przekształcone zostały w wielozakładowe przedsiębiorstwa działające na zasadach pełnego rozrachunku gospodarczego. Elektrownie, zakłady energetyczne, zakłady remontowe energetyki i inne będące do tej pory przedsiębiorstwami państwowymi, weszły w skład powstających przedsiębiorstw wielozakładowych jako jednostki działające na zasadach pełnego wewnętrznego rozrachunku gospodarczego. Zmiany takie wprowadzało zarządzenie nr 230 Ministra Górnictwa i Energetyki z 25 listopada 1956 r.

Zarządzeniem nr 18 Naczelnego Dyrektora Zjednoczenia (...) z dnia 12 sierpnia 1975 roku w sprawie dostosowania terenowej organizacji energetyki do podziału administracyjnego kraju ustalono zakłady energetyczne działające na pełnym wewnętrznym rozrachunku gospodarczym wchodzące w skład poszczególnych okręgów - ustalono, że w skład

Zakładów (...) wchodzi m.in. Zakład (...) z siedzibą w S., obejmujący obszar województwa (...). Zarządzenie to uchyliło § 1.2 pkt 8 zarządzenia nr 20 Naczelnego Dyrektora Zjednoczenia (...) z dnia 31 grudnia 1974 roku w sprawie zakładów wchodzących w skład przedsiębiorstwa państwowego Zakłady (...) w B..

Zarządzeniem nr 13 Naczelnego Dyrektora Zakładów (...) w B. z dnia 10 maja 1978 roku w sprawie działania Zakładu (...) ustalono, że w Zakładach (...) w B. działa wg zasad wewnętrznego pełnego rozrachunku gospodarczego zakład pod nazwą Zakład (...).

Zarządzeniem nr 57 Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1989 roku w sprawie podziału niektórych przedsiębiorstw z grup we Wspólnocie (...) i (...) Brunatnego podziałowi uległ m.in. Północny O. (...) w B., w wyniku którego powstały odrębne przedsiębiorstwa państwowe - m.in. Zakład (...) z siedzibą w S..

Aktualnie występujący w niniejszym postępowaniu wnioskodawca jest następcą prawnym przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...). Zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu nr 205/O./93 z dnia 9 lipca 1993 roku dokonano podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w S. i przekształcono je w jednoosobową spółkę z udziałem Skarbu Państwa. Aktem notarialnym sporządzonym przez notariusza T. J. z dnia 12 lipca 1993 roku w W. przedsiębiorstwo państwowe zostało przekształcone w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa działającą pod firmą Zakład (...) Spółka Akcyjna. Na mocy § 3 ww. zarządzenia 3 (trzy) linie wysokiego napięcia: linia Ź. 220/110 kV, linia 400 kV Ź. - D., linia 220 kV - Ź.-G., zostały przekazane (...) S.A. Reszta mienia Zakładu (...) w S. została weszła w skład majątku Zakładu (...) S.A. w S..

Spółka ta w 2004 roku uległa przekształceniu na spółkę akcyjną pod firmą (...) S.A. w wyniku połączenia spółek w trybie określonym w art. 492 § 1 k.s.h. W dalszej kolejności nastąpiła zmiana firmy tej spółki na (...) Spółka Akcyjna, a następnie (...) Spółka Akcyjna.

Na podstawie decyzji Wojewody S. z dnia 22.04.1994 r., Zakład (...) S.A. w S. stał się z mocy prawa, z dniem 5 grudnia 1990 roku użytkownikiem wieczystym gruntu położonego w obrębie S. - (...), działka nr (...), o powierzchni 20.330 m², oraz nabył z dniem 5 grudnia 1990 roku znajdujące się na wyżej wymienionym gruncie budynki i urządzenia.

Sąd Rejonowy opierając się na orzecznictwie Sądu Najwyższego stanął na stanowisku, iż istniała możliwość:

- po pierwsze - zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu – art. 292 k.c., gdy bieg zasiedzenia został zakończony przed dniem 03. 08. 2008 r., tj. przed dniem wprowadzenia w życie instytucji prawnej służebności przesyłu,
- po drugie – zastosowania instytucji doliczania okresów zasiadywania przez poprzedników prawnych osoby ubiegającej się o zasiedzenie - art. 176 § 1 k.c.,
- po trzecie – w wypadku uwzględnienia wniosku o stwierdzenia nabycia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu w okresach, gdy nie było jeszcze beneficjenta zasiedzenia służebności, lecz funkcjonowały innej formy organizacyjne – jego poprzedników prawnych, to stwierdzenie nabycia nastąpić musiało w dacie dziennej odpowiadającej następnemu dniu po zakończenia biegu zasiadywania – art. 111 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 112 zd. 1 k.c., ale należałoby stwierdzić zasiedzenie na rzecz aktualnego beneficjenta (tym wypadku (...) S.A. w G.) zgodnie z wymogami normy procesowej z art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. oraz ugruntowanym od lat poglądem prawnym SN, iż wykładnia prawa nie może prowadzić do wszczynania kolejnych, niepotrzebnych postępowań, skoro w ramach danego postępowania mogą być rozstrzygnięte kwestie jako przesłanki merytorycznego rozstrzygnięcia co do istoty sprawy w jednym postępowaniu, a stanowisko to Sąd Rejonowy w pełni podzielił.

Zdaniem Sądu Rejonowego po II wojnie światowej – bez względu na ustrój polityczno-gospodarczy – w ramach każdej gminy zawsze tylko jedna instytucja – bez względu na nazwę czy formę organizacyjną – zajmowała się budową, remontami i kontrolą urządzeń energetycznych, przesyłem energii elektrycznej oraz inkasowaniem należności pieniężnych w zamian za dostawę energii elektrycznej. To oznaczało, że taka instytucja - czy jako

zakład, czy przedsiębiorstwo państwowe, czy spółka energetyczna – była monopolistą na danym terenie i to wyłącznie władającym urządzeniami energetycznymi. Dotyczyło to więc także gminy P./Rejonu (...). Poczynając od 1989 roku przedsiębiorstwa państwowe były wyposażane w mienie Skarbu Państwa, jako odrębne od Skarbu Państwa podmioty prawne nabywające prawa podmiotowe we własnym imieniu i na własny rachunek (stąd nie Skarb Państwa a przedsiębiorstwa państwowe były wpisywane do działów II ksiąg wieczystych). Te przemiany ekonomiczno-własnościowe charakteryzowały przemiany w latach 90-tych XX wieku. Dlatego uwzględniając zmiany ustawowe należało mieć na uwadze, iż regulacje te spowodowane były z jednej strony ogromną ilością przedsiębiorstw państwowych, a z drugiej strony nienadążaniem służb rządowych z formalnym przekazywaniem majątku poszczególnym przedsiębiorstwom państwowym, czy tworzonym na ich bazie spółkom prawa handlowego. Stąd – zdaniem Sądu Rejonowego - ww. rozwiązania ustawowe o charakterze systemowym, powszechnym sprowadzające się do nabycia (przekazanie posiadania), lecz znacznie większego dostępu do urządzeń energetycznych opartych na prawie własności czy użytkowaniu wieczystym nieruchomości (siedzib przedsiębiorstw) – arg. z art. 49 k.c. Gdy dane przedsiębiorstwo uzyskiwało tytuł własności do urządzeń energetycznych to tym samym inaczej należało spojrzeć na fakt ich posiadania w rozumieniu art. 176 § 1 k.c. Skarb Państwa - tracąc własność - nie mógł być dalej posiadaczem urządzeń energetycznych od dnia 05. 12. 1989 r. albowiem:

- faktycznie nimi osobiście nawet wcześniej nie zarządzał, nie władał,
- nie mógł także uzyskać/sprawować posiadania, skoro właścicielem urządzeń energetycznych stało się przedsiębiorstwo energetyczne od lat wykorzystujące je do przesyłu energii elektrycznej, a więc władające nimi.

Zdaniem Sądu Rejonowego najpóźniej z dniem 05.12.1989 r. przedsiębiorstwa energetyczne uzyskały nie tylko tytuł własności urządzeń energetycznych, lecz także posiadanie samoistne.

Sąd I instancji podkreślił, że przez nieruchomość uczestnika objętą działkami ewidencyjnym numer (...), wchodzącymi w skład nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w(...) IX Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych w B. prowadzi księgę wieczystą nr (...) przebiegają linie średniego napięcia 15kV:

- przez działkę ewidencyjną nr (...) przebiega linia średniego napięcia 15kV nr 413 relacji B. – S.,
- przez działkę ewidencyjną nr (...) przebiega linia średniego napięcia 15 kV, będąca odgałęzieniem ww. linii nr (...) do stacji transformatorowej.

Protokołem odbioru technicznego z dnia 12. 10. 1976 r. dokonano odbioru linii średniego napięcia 15 kV nr 413 i przekazano ją do eksploatacji. Dokument ten dowodził, iż z tą datą dokonano modernizacji wcześniej istniejącej linii biegnącej przez działkę nr (...).

Protokołem OT (inwestycja własna przedsiębiorstwa energetycznego) z dnia 30. 12. 1976 r. – będącego drugą stroną protokołu odbioru technicznego z dnia 12. 10. 1976 r. - dokonano zaksięgowania linii średniego napięcia nr 413, jako mienia przedsiębiorstwa energetycznego (Skarbu Państwa). Od tej daty linia ta eksploatowana była bez przerwy, w sposób niezmienny, aż do dnia zamknięcia rozprawy.

Protokołem odbioru technicznego z dnia 17. 11. 1976 r. dokonano odbioru linii średniego napięcia 15 kV i przekazano ją do eksploatacji. Linia ta to odgałęzienie ww. linii średniego napięcia 15 kV nr (...)– do stacji transformatorowej znajdującej się na działce ewidencyjnej nr (...). To odgałęzienie przebiega przez działkę nr (...). Protokół PT (inwestycja własna innego inwestora niż przedsiębiorstwo energetyczne) z dnia 31. 12. 1976 r. został sporządzony na podstawie ww. protokołu odbioru technicznego. Stroną przekazującą było (...) P. Zakład w N., a stroną przejmującą był Zakład (...). Linia ta z datą 31.12.1976 roku weszła w skład majątku poprzednika wnioskodawcy (Skarbu Państwa). Była to data pewna, od której linia cały czas była zasilana i przebiegała w sposób niezmienny do dnia zamknięcia rozprawy.

Sąd Rejonowy oparł swoje ustalenia na opinii biegłego, zeznaniach świadka T. S. oraz dokumentach tworzących paszport urządzenia energetycznego – swoisty zbiór dokumentów obrazujących jego funkcjonowanie (przesył energii,

modernizację itp.), wprowadzenie w skład majątku zakładu/przedsiębiorstwa (protokoły przejęcia wpisy w kartach ewidencyjnych itp.). Pozwoliło to na ustalenie, od kiedy zaczął się bieg terminów zasiedzenia oraz ich upływ.

W jego ocenie nie ulegało wątpliwości, iż wnioskodawca i jego poprzednicy prawni byli posiadaczami służebności:

- linii średniego napięcia 15 kV nr(...) – co najmniej w okresie 31. 12. 1976 r. – 31. 12. 2006 r.,
- linii średniego napięcia 15 kV, będącej odgałęzieniem linii średniego napięcia 15 kV nr (...) i przebiegającej przez działkę ewidencyjną nr (...) – w okresie 01. 1977 r. – 01. 01. 2007 r.

Podkreślił, że w aktach brak jest dokumentów, które by mówiły o zgodzie właściciela na przeprowadzenie inwestycji co do obu linii średniego napięcia, o których zeznawał świadek T. S.. Nie ma w nich także żadnych decyzji administracyjnych zezwalających inwestorowi wejść na grunt obecnie należący do uczestnika postępowania i dokonać inwestycji co do obu ww. linii.

Sąd wskazał, że wnioskodawca w kwestii dobrej wiary swojego poprzednika prawnego poprzestał na powołaniu się na art. 7 k.c. To nie było zdaniem Sądu wystarczające w wypadku istnienia w chwili wejścia na grunt osoby fizycznej i rozpoczęcia /modernizacji/budowy. Wnioskodawca nie udowodnił, czy inwestycje - w tym modernizacja - dokonywano za zgodą ówczesnego właściciela, czy też legalnie w oparciu o wydane decyzje administracyjne. Na to odpowiedzi nie dostarczył materiał dowodowy, a pozyskanie dodatkowego okazało się niemożliwe z uwagi na brak dokumentów i świadków (brak inicjatywy dowodowej stron poza zeznaniami uczestnika postępowania). Niewątpliwie istniała wówczas księga wieczysta, która określała stan prawny nieruchomości. Zdaniem Sądu I instancji inwestor (Skarb Państwa) miał pełną świadomość dokonywania inwestycji na terenie stanowiącym własność osoby fizycznej i nie zatroszczył się o albo zgodę właściciela albo o uzyskanie decyzji administracyjnych umożliwiających legalne przeprowadzenie inwestycji (obu) na nieruchomości. Wykluczyć tym samym należało – w jego ocenie - dobrą wiarę wnioskodawcy – art. 7 k.c., skoro tak zachował się jego poprzednik prawny zważywszy na to, że z przepisów obowiązującego wówczas dekretu z dnia 11 października 1946 r. Prawo rzeczowe wynikały dwie okoliczności o charakterze prawnym:

- art. 17. nie można zasłaniać się nieznaną sobie księgą wieczystą ani wniosków, o których uczyniono w niej wzmiankę;
- art. 22. § 1. w złej wierze w rozumieniu przepisów niniejszych jest ten, kto wie, iż treść księgi wieczystej jest niezgodna z rzeczywistym stanem prawnym.

Sąd Rejonowy uznał, w konsekwencji, że okres posiadania linii średniego napięcia 15 kV nr (...) wystarczający do zasiedzenia służebności w złej wierze to 31. 12. 1976 r. – 31. 12. 2006 r. Zasiedzenie więc służebności nastąpiło z dniem 01. 01. 2007 r. – arg. z art. 111 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 112 k.c. Okres posiadania linii średniego napięcia 15 kV, będącej odgałęzieniem linii średniego napięcia 15 kV nr (...) i przebiegającej przez działkę ewidencyjną nr (...), w złej wierze to 01. 01. 1977 r. – 01. 01. 2007 r. Zasiedzenie więc służebności nastąpiło z dniem 02. 01. 2007 r. – arg. z art. 111 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 112 k.c.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i rozważania Sąd Rejonowy orzekł jak w postanowieniu:

- w pkt. 1 sentencji – na podstawie (...) k.c. w zw. z art. 292 k.c., art. 172 § 1 i 2 k.c., art. 175 k.c., a także art. 176 § 1 k.c., przy zastosowaniu art. 111 § 1 k.p.c. i art. 112 k.p.c.,
- w pkt. 2 sentencji – na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.

Uczestnik postępowania zaskarżył powyższe postanowienie apelacją, domagając się jego zmiany i oddalenia wniosku o stwierdzenie zasiedzenia, ewentualnie jego uchylenia. Nadto wniósł o zasądzenie od wnioskodawcy na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania za obie instancje. Skarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie:

- art. 292 k.c. w zw. z art. 172 k.c. oraz art. 305¹⁻⁴ k.c., poprzez uwzględnienie wniosku i stwierdzenie nabycia w drodze zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu, pomimo braku normatywnych podstaw do stwierdzenia takiego zasiedzenia;
- art. 21 ust. 1 oraz art. 64 Konstytucji, poprzez uwzględnienie wniosku i stwierdzenie nabycia w drodze zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu, pomimo braku normatywnych podstaw do stwierdzenia takiego zasiedzenia, co narusza konstytucyjne zasady chroniące właścicieli nieruchomości;
- art. 244 § 1 k.p.c. w zw. z art. 245 k.p.c., art. 253 k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c., poprzez nieuzasadnione uznanie, iż niepotwierdzone za zgodność z oryginałem kopie materiałów złożonych przez wnioskodawcę mają moc dokumentu i uznanie ich wiarygodności, a w konsekwencji przyjęcie za ustaloną datę wybudowania i rozpoczęcia eksploatacji urządzeń przesyłowych, co doprowadziło do uznania, iż czas posiadania służebności rozpoczął swój bieg z dniem 31 grudnia 1976 roku oraz z dniem 1 stycznia 1977 roku, a zasiedzenie nastąpiło z dniem 1 stycznia 2007 roku i z dniem 2 stycznia 2007 roku;
- art. 233 § 1 k.p.c., poprzez brak wszechstronnego rozważenia całości materiału dowodowego, niezasadne oparcie się na kserokopiach dokumentów, opinii biegłego L., zeznaniach świadka S., a w konsekwencji dowolne ustalenie daty wybudowania i rozpoczęcia eksploatacji urządzeń przesyłowych, a także przyjęcie, że wnioskodawca nabył od swojego poprzednika zasiedzianą uprzednio służebność i posiada legitymację do występowania w niniejszej sprawie;
- art. 292 k.c. w zw. z art. 172 k.c., art. 305¹⁻⁴ k.c. oraz art. 352 § 2 k.c., poprzez uznanie, że wnioskodawcy można przypisać posiadanie cywilnoprawne i w konsekwencji możliwe jest nabycie przez niego służebności odpowiednio z dniem 1 stycznia 2007 roku i z dniem 2 stycznia 2007 roku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie zauważyć należy, że mając na uwadze treść art. 382 k.p.c., sąd II instancji ma nie tylko uprawnienie, ale wręcz obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz dokonania własnej, samodzielnej i swobodnej oceny, w tym oceny zgromadzonych dowodów (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1998 r., II CKN 704/97 - za pośrednictwem Systemu (...) Prawnej Lex). Sąd II instancji nie ogranicza się zatem tylko do kontroli sądu I instancji, lecz bada ponownie całą sprawę, a rozważając wyniki postępowania przed sądem I instancji, władny jest ocenić je samoistnie. Postępowanie apelacyjne jest przedłużeniem postępowania przeprowadzonego przez pierwszą instancję, co oznacza, że nie toczy się on na nowo.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwolił Sądowi rozpoznającemu apelację na konstatację, że dokonane przez Sąd Rejonowy rozstrzygnięcie, jak i wnioski wywiedzione z ustalonych okoliczności, prowadzące do wydania zaskarżonego postanowienia były prawidłowe. Sąd Okręgowy nie znalazł zatem podstaw do innej, aniżeli dokonana przez Sąd Rejonowy, oceny okoliczności powoływanych przez strony w toku postępowania sądowego przed obiema instancjami.

Sąd Okręgowy w pełni akceptuje poczynione przez Sąd I instancji ustalenia stanu faktycznego, jak i zaprezentowane w uzasadnieniu skarżonego orzeczenia rozważania prawne. Sąd Rejonowy dokonał prawidłowej oceny merytorycznej zgłoszonych roszczeń. W konsekwencji, zarzuty podniesione w treści apelacji, w ocenie Sądu II instancji, stanowią w istocie gołosłowną polemikę z prawidłowymi wskazaniem i rozważaniami Sądu I instancji.

W pierwszej kolejności należało odnieść się do kwestii legitymacji procesowej po stronie wnioskodawcy (...) S.A. w G..

Po II wojnie światowej na obszarze państwa polskiego działało kilkanaście zarządów przemysłowych zajmujących się energetyką, które z dniem 1 stycznia 1947 roku zostały przekształcone w przedsiębiorstwa państwowe. Każde z nich

odpowiadało za kwestie związane z energetyką w danym okręgu. W dniu 10 maja 1978 roku z części Przedsiębiorstwa Państwowego Zakłady (...) w B. utworzony został, działający według zasad wewnętrznego pełnego rozrachunku gospodarczego, podmiot pod nazwą Zakład (...) w S., który wykonywał uprawnienia Skarbu Państwa w stosunku do linii elektroenergetycznych położonych na obszarze ówczesnego województwa (...) (w tym także linii przechodzących przez nieruchomości należące obecnie do apelującego). Na mocy zarządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1988 roku, z dniem 31 grudnia 1988 roku Przedsiębiorstwo Państwowe (...) w B. uległo podziałowi, wskutek którego powstało m.in. Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) z siedzibą w S.. Zarządzeniem nr 205/O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 roku oraz na podstawie aktu notarialnego - aktu przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa - z dniem 12 lipca 1993 roku Zakład (...) w S. został przekształcony w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa - pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w S.. Zgodnie z § 3 ust. 1 zarządzenia nr 205/O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 roku, na nowoutworzoną spółkę przeszły wszelkie prawa i obowiązki, jakie przysługiwały Zakładowi (...) w S. (z wyłączeniem praw i obowiązków przejętych przez (...) SA w W.). Innymi słowy owa spółka wstąpiła we wszystkie stosunki prawne i faktyczne, których stroną był Zakład (...) w S. – w tym również w te, wynikające z faktu korzystania z sieci energetycznej przechodzącej przez nieruchomość należącą obecnie do uczestników postępowania. Kolejne przekształcenia w/w spółki - połączenie z (...) S.A. w G. ((...) S.A. w G.), a dalej zmiana nazwy na (...) S.A. w G. doprowadziły do ostatecznego przejścia opisanych wyżej uprawnień na wnioskodawcę.

W świetle powyższego Sąd II instancji w pełni podziela stanowisko Sądu I instancji dotyczące następstwa prawnego wnioskodawcy i jego poprzedników. Co wymaga podkreślenia, kwestia ta była w ostatnim czasie wielokrotnie badana przez Sąd Okręgowy w (...), na kanwie analogicznych spraw z udziałem (...) S.A. w G. o stwierdzenie zasiedzenia służebności.

Zważyć należy, że skarżący oparł apelację na zarzucie naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., poprzez dokonanie błędnej i nieszechstronnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, co jego zdaniem miało doprowadzić do poczynienia przez Sąd Rejonowy mylnych ustaleń i w konsekwencji uwzględnienia powództwa.

Należy mieć na uwadze, iż zgodnie z treścią - wyrażającą obowiązującą w polskiej procedurze cywilnej zasadę swobodnej oceny dowodów - art. 233 § 1 k.p.c., sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału - swobodna ocena dowodów odnosi się do wyboru określonych środków dowodowych i do sposobu ich przeprowadzenia. Mają być one ocenione konkretnie i w związku z całym zebrany materiał dowodowy. Jest to podstawowym zadaniem sądu orzekającego, wyrażającym istotę sądenia, a więc rozstrzygnięcia kwestii spornych w warunkach niezawisłości, na podstawie własnego przekonania sędziego przy uwzględnieniu całokształtu zebranego materiału (orzeczenie Sądu Najwyższego z 16 lutego 1996 r., II CRN 173/95, nie publ.). W orzeczeniu z 10 czerwca 1999 roku, wydanym w sprawie II UKN 685/98 (OSNAPiUS 2000, nr 17, poz. 655) Sąd Najwyższy stwierdził, że normy swobodnej oceny dowodów wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego.

Jednocześnie przysługujące sądowi prawo swobodnej oceny dowodów musi być tak stosowane, aby prawidłowość jego realizacji mogła być sprawdzona w toku instancji. Dlatego skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania, lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 1998 r., II CKN 4/98; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/00; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 1999 r., II UKN 76/99 – za pośrednictwem Systemu (...) Prawnej Lex).

Zdaniem Sądu II instancji, zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do przyjęcia, iż Sąd Rejonowy uchybił zasadom logicznego rozumowania, lub doświadczenia życiowego. To z kolei czyni zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. gołosłownym.

Wywodom Sądu I instancji nie można zarzucić dowolności, ani przekroczenia granic logicznego rozumowania. Sąd odniósł się do podniesionych przez strony w toku sprawy zarzutów. Wskazał fakty, które uznał za udowodnione i na których oparł swoje rozstrzygnięcie. Podkreślenia wymaga, że Sąd Rejonowy, opierając się na doświadczeniu życiowym i logice, w sposób całościowy i pozbawiony jakiegokolwiek dowolności – prawidłowo - zinterpretował zebrany materiał dowodowy. Jego treść nie budziła przy tym żadnych wątpliwości.

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego nie budzi wątpliwości fakt, iż przez nieruchomości uczestnika objętą działkami ewidencyjnym numer (...), dla której Sąd Rejonowy w (...) IX Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych w B. prowadzi księgę wieczystą nr (...) przebiegają linie średniego napięcia 15kV (przez działkę nr (...) przebiega linia średniego napięcia 15kV nr (...) relacji B. – S., przez działkę nr (...) przebiega linia średniego napięcia 15 kV, będąca odgałęzieniem ww. linii nr (...) do stacji transformatorowej). Przy czym istniały one już w 1976 roku. Okoliczność ta znajduje potwierdzenie nie tylko w zeznaniach świadka T. S. (2) i potwierdzonych za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika procesowego wnioskodawcy kopiach dokumentów tworzących tzw. paszport linii energetycznej (protokół odbioru technicznego z dnia 12 października 1976 roku - k. 63, protokół odbioru technicznego z dnia 17 listopada 1976 roku - k. 66, protokół zdawczo odbiorczy z dnia 31 grudnia 1976 roku – k. 67). Została również pośrednio potwierdzona przez samego skarżącego, który na rozprawie w dniu 7 października 2014 roku zeznał, iż sporna linia przesyłowa powstała jeszcze przed jego urodzeniem, tj. przed 1981 rokiem (k. 203).

Zważyć należy, że zawarte w treści owych potwierdzonych za zgodność kserokopii informacje, dotyczące spornych linii elektroenergetycznych, jedynie potwierdziły okoliczności, wynikające z całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Nie stanowiły one same w sobie dowodu na istnienie kwestionowanych przez uczestnika postępowania faktów, a jedynie wzajemnie korespondowały z wnioskami wynikającymi z innych przeprowadzonych w toku postępowania środków dowodowych, w tym z zeznaniami świadka T. S. (3), opinią biegłego J. L. czy też zeznaniami uczestnika postępowania.

Zdaniem Sądu Okręgowego, przywołane dowody jednoznacznie świadczą o tym, że linia średniego napięcia 15 kV nr (...) przechodząca przez działkę (...) jest wykorzystywana przez wnioskodawcę, a wcześniej jego poprzedników prawnych, nieprzerwanie od co najmniej 31 grudnia 1976 roku. Jej odgałęzienie zaś przebiegające przez działkę nr (...), od co najmniej 1 stycznia 1977 roku. Podkreślenia wymaga, że przez cały ten czas obie działki stanowiły własność osób fizycznych i sytuacja w tym zakresie, uwzględniając ich nabycie przez apelującego, nie uległa zmianie do dnia dzisiejszego.

Sąd II instancji w pełni podzielił stanowisko Sądu Rejonowego w kwestii posiadania przez wnioskodawcę i jego poprzedników prawnych nieruchomości apelującego, w zakresie odpowiadającym wykonywaniu służebności gruntowej o treści służebności przesyłu.

W tym miejscu należy stwierdzić, iż w orzecznictwie dominuje pogląd, zgodnie z którym dopuszczalne jest zaliczenie przypadającego przed 1989 rokiem, okresu posiadania przez przedsiębiorstwo państwowe – jako zarządcę mienia Skarbu Państwa - nieruchomości, odpowiadającego zakresem służebności przesyłu, do okresu posiadania potrzebnego do jej zasiedzenia przez następcę prawnego tegoż przedsiębiorstwa.

W uzasadnieniu postanowienia z dnia 12 stycznia 2012 r., IV CSK 183/11 – (za pośrednictwem Systemu (...) Prawnej LexOmega), Sąd Najwyższy stwierdził bowiem, że nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, iż posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny z 1989 roku nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. i nie mogło prowadzić do zasiedzenia.

Podobne stanowisko Sąd Najwyższy wyraził w uzasadnieniu postanowienia z dnia 13 października 2011 roku, sygn. V CSK 502/10 (za pośrednictwem Systemu (...) Prawnej LexOmega) stwierdzając, że posiadanie przez przedsiębiorstwo państwowe (w okresie poprzedniego ustroju) urządzeń energetycznych oraz cudzej nieruchomości, na której zostały posadowione, jest posiadaniem w rozumieniu art. 352 k.c. i może prowadzić do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu (art. 292 w zw. z art. 172 k.c.).

Analizując kolejne przesłanki zasiedzenia służebności, Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że wnioskodawca nie wykazał w toku postępowania, by jego poprzednik prawny, w chwili rozpoczęcia posiadania opisanych wyżej nieruchomości w zakresie odpowiadającym wykonywaniu służebności gruntowej o treści służebności przesyłu, pozostawał w dobrej wierze. (...) S.A. w G. był w niniejszej sprawie reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika lecz mimo to nie podjął jakiejkolwiek aktywności, skierowanej na wykazanie, że omawiane ograniczenie prawa własności w stosunku do działki (...), oparte było na zgodzie ich ówczesnych właścicieli, bądź decyzji administracyjnej. Nie ulega przy tym wątpliwości – jak słusznie zauważył Sąd Rejonowy - iż wobec faktu ujawnienia w 1976 roku stanu prawnego spornych nieruchomości w księgach wieczystych, powinien był wiedzieć, iż prawo dysponowania nimi na cele prowadzenia inwestycji elektroenergetycznych mu nie przysługuje.

Sąd podzielił w tej mierze stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 25 stycznia 2008 roku (sygn. akt II CSK 346/08 – za pośrednictwem Systemu (...) Prawnej Lex), zgodnie z którym zajęcie cudzej nieruchomości i umieszczenie na niej urządzeń energetycznych bez uzyskania tytułu prawnego jest równoznaczne ze złą wiarą.

W myśl art. 9 ustawy z dnia 28 lipca 1990 roku o zmianie ustawy Kodeks cywilny, przepis art. 172 k.c. wprowadzający 20 – letni (dobra wiara) i 30 – letni (zła wiara) termin zasiedzenia, od dnia 1 października 1990 roku stosuje się także do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się i nie zakończył przed tą datą.

Tym samym należało uznać, iż w rozpoznawanej sprawie zastosowanie znajdzie 30-letni termin zasiedzenia, co skutkować będzie tym, że w przypadku linii średniego napięcia 15 kV, przebiegającej przez działki o nr (...) i o nr (...), zasiedzenie nastąpiło odpowiednio z dniem 1 stycznia 2007 roku i z dniem 2 stycznia 2007 roku.

Odnosząc się do zarzutów skarżącego w kwestii naruszenia przez Sąd I instancji art. 21 oraz 64 Konstytucji, należało stwierdzić, że są one chybione. Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 25 maja 1999 roku (sygn. SK 9/98 – za pośrednictwem Systemu (...) Prawnej Lex) wypowiedział się bowiem za dopuszczalnością ograniczenia prawa własności, w sytuacji zasiedzenia służebności gruntowej.

Mając powyższe na uwadze Sąd II instancji, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.